

VLAAMSERAA D

ZITTING 1988-1989

3 MEI 1989

VOORSTEL VAN DECREET

— van de heer F. Vandenbroucke c.s. —

houdende de subsidieregeling van de Nederlandstalige toneelkunst

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het decreet van 13 juni 1975 houdende de subsidieregeling voor de Nederlandstalige toneelkunst is door zijn feitelijke onwerkzaamheid dringend aan een herziening toe. Het theaterdecreet van 1975 bevestigde een bestaande toestand, voorzag teveel in achterhaalde categorieën en miste sleutels voor een dynamische ontwikkeling. Dit voorstel van decreet wil een einde maken aan de voortdurende discussie en verwarring die rond het huidige theaterdecreet bestaan, en tegemoetkomen aan de verschillende realistische verzuchtingen uit de theaterwereld.

De bedoeling van het voorstel is aan de Gemeenschapsminister van Cultuur een soepel instrumentarium te geven dat hem toelaat op een efficiënte wijze een toneelbeleid te voeren. In het licht van deze bekommernis wordt afgestapt van een strikte indeling in categorieën. Ook de normen die door het huidige decreet zijn opgelegd, worden versoepeld of weggelaten :

- het maximum aantal erkende instellingen wordt niet meer hernomen ;
- het opgelegde minimum aantal produkties en voorstellingen per speelseizoen wordt versoepeld ;
- het minimum aantal zitplaatsen wordt weggelaten ;
- de criteria kunnen het voorwerp uitmaken van specifieke overeenkomsten tussen de artistieke groepen en de overheid.

Een belangrijke nieuwigheid is dat de gezelschappen, die in het huidig theaterdecreet jaarlijks worden beoordeeld, volgens het voorstel voor een periode van ten minste 4 jaar worden erkend en gesubsidieerd. Hierdoor worden een programmering op lange termijn en ernstige afspraken met auteurs, regisseurs en acteurs mogelijk. Tevens kunnen succesrijke vertoningen langer worden gespeeld, wordt de uitbouw van een repertoire bevorderd en kan een ruimer publiek worden bereikt.

Het vierjaarlijkse erkenningssysteem houdt in dat de Raad van Advies voor de Toneelkunst om het jaar een richtgevend advies formuleert, en dat na drie jaar een beslissing getroffen wordt omtrent het al dan niet erkennen van het gezelschap. Bij een negatieve beslissing wordt het vierde jaar beschouwd als afvloeiingsjaar, dat aan de betrokkenen de gelegenheid geeft naar een andere werkkring uit te kijken.

Belangrijk element bij het al of niet toekennen van een erkenning en een toelage is de beleidsnota. Deze beleidsnota zal handelen over de artistieke opties, de samenstelling van het gezelschap en de werkingsvooruitzichten. Samen met het vertrouwen in artistieke reputatie, vakbekwaamheid en publieksbereik zijn hier genoeg gronden voor een gefundeerd oordeel.

Bijzondere aandacht wordt geschonken aan de problematiek van het kinder- en jeugdtheater. De produktiekosten en de loonkosten zijn in het kindertheater identiek aan die in het volwassenentheater. Daartegenover staat echter dat de inkomsten van het kindertheater tot minder dan de helft van die van het volwassenentheater kunnen teruglopen : zo variëren de uitkoopsommen in het kindertheater gemiddeld tussen de 15.000 en de 25.000 frank/voorstelling, daar waar voor een volwassenenproduktie gemiddeld tussen de 40.000 en 60.000 frank wordt betaald. Bij de subsidiëring moet met deze realiteit rekening worden gehouden. Het wordt tijd om kinder- en jeugdtheater niet onder, maar volwaardig naast het volwassenentheater te situeren.

Tot slot nog dit. Al te dikwijls wordt er van uit gegaan dat investeren in toneel puur verlies is, een luxe. Maar een goed theaterbeleid, dat optimaal gebruik maakt van middelen en talent, en daartoe ook de autonomie krijgt, kan dit weerleggen. Het rapport „Meer dan een miljard” van de Stichting voor Economisch Onderzoek der Universiteit van Amsterdam heeft aangetoond dat elke gulden die in cultuur geïnvesteerd wordt het drievoudige opbrengt, door belastingen, werkverschaffing, toelevering, Horeca, en zo meer, kortom wat men in Oostenrijk noemt : „Umwegrendabilität”.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Deze bepaling behoeft geen commentaar.

Artikel 2

In vergelijking met het bestaande decreet werd de redactie aangepast aan de nieuwe bevoegdheidsbepalingen van de Staatshervorming.

Artikel 3

Deze bepaling behoeft geen commentaar.

Artikel 4

Dit artikel wordt in het voorstel volledig geherformuleerd. De indeling in 4 categorieën van toneelgezelschappen en de benaming repertoire-, spreidings-, kamergezelschappen en gezelschappen voor experimenteel of vormingstoneel worden weggelaten. Zij beantwoorden niet meer aan de realiteit van het toneellevens.

Wel wordt nog een onderscheid gemaakt tussen :

- instellingen opgericht door een openbaar bestuur (provinciebestuur, gemeentebestuur, de Vlaamse Gemeenschapscommissie) ;
- instellingen opgericht als instelling van openbaar nut of als vereniging zonder winstoogmerk ;
- instellingen opgericht als instelling van openbaar nut of als v.z.w. waarvan de activiteiten een tijdelijk karakter hebben en kunnen bijdragen tot de ontwikkeling en de spreiding van de toneelkunst.

Innovaties zijn :

- voor de in § 1 en § 2 vermelde gezelschappen wordt een erkenningsperiode van 4 jaar ingebouwd en moet het artistiek beleid worden toevertrouwd aan een directeur met een contract van ten minste 4 jaar ;
- de toneelgezelschappen worden omschreven als instellingen „die de dramatische kunst beoefenen hoofdzakelijk door middel van het gesproken woord” ;
- van de onder § 1 vermelde gezelschappen wordt geëist dat zij het bewijs leveren dat de provincie, de gemeente of de Vlaamse Gemeenschapscommissie de verbintenis aangaan een financiële of een materiële bijdrage te verlenen ;
- er wordt in ruimte voorzien voor creatieve en productieve centra om onderdak te kunnen verlenen aan de projectgroepen.

Artikel 5

Dit artikel voorziet in een jaarlijkse evaluatie van de gezelschappen en in de mogelijkheid de erkenning in te trekken.

Artikel 6

Aangezien kunst niet aan banden te leggen is en zelfs de soepele normen, in dit voorstel vervat, hinderlijk zouden kunnen zijn voor de ontwikkeling van om het even welk toneelgezelschap, moet de Gemeenschapsminister de mogelijkheid hebben niet alleen tijdelijke (eerste lid) maar ook voor de duur van vier jaar (tweede lid) afwijkingen toe te staan op grond van een beleidsnota en op advies van de Raad van Advies voor de Toneelkunst.

Artikel 7

Dit artikel bepaalt de wijze van subsidiëring en houdt een sterke vereenvoudiging in met vroeger. Alle toneelgezelschappen worden op dezelfde manier gesubsidieerd. Er worden geen wedde- en werkingstoelagen toegekend. Wel wordt bepaald dat minimaal $\frac{3}{4}$ van de toelage aan de wedden en maximaal $\frac{1}{4}$ aan de werking moet worden besteed.

De overheid verbindt er zich toe met de beslissing tot erkenning en subsidiëring klaar te zijn op 15 december vóór

het daaropvolgende seizoen, dat aanvangt op 1 augustus. Deze maatregel geeft aan de directie de zekerheid die nodig is voor het maken van ernstige plannen. Alleen op deze wijze kunnen tijdig contracten met auteursbureaus worden gesloten en zullen acteurs kunnen kiezen bij welk gezelschap zij wensen te spelen, zonder zich in een onzekere sociale toestand te brengen.

De specifieke toevoeging voor het kinder- en jeugdtheater is met name ingegeven door de vaststelling dat deze theatervorm inderdaad identieke creatie- en produktiekosten vereist, maar dat deze gekoppeld zijn aan effectief lagere inkomsten, gezien de uitkoopsommen, de toegangsprijzen en dergelijke de toegekende subsidies tot 1/3 doen terugvallen.

Paragraaf 3 voorziet in de instelling van het begrotingsfonds. Een dergelijk fonds heeft als voordeel dat een soepele financiering en de ontvangst van specifieke inkomsten mogelijk worden.

Artikel 8

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 9

Dit artikel richt de Raad van Advies voor de Toneelkunst in.

Artikel 10

Dit artikel regelt de samenstelling van de Raad van Advies voor de Toneelkunst.

Artikel 11

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 12

Dit artikel regelt de opheffing van het huidige theaterdecreet.

Artikel 13

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 14

Dit artikel regelt het tijdstip van het in-werking-treden van het decreet.

F. VANDENBROUCKE

VOORSTEL VAN DECREET

Hoofdstuk 1

Erkenning van de instellingen voor toneelkunst

Artikel 1

Dit decreet regelt een in artikel 59bis van de Grondwet bedoelde aangelegenheid.

Artikel 2

Binnen de perken van de goedgekeurde kredieten kan de Vlaamse Executieve, op voorstel van de Gemeenschapsminister tot wiens bevoegdheid de cultuur behoort, na raadpleging van de Raad van Advies voor de Toneelkunst, zoals ingesteld bij artikelen 9 en 10 van dit decreet en hierna te noemen de Raad, onder de bij dit decreet bepaalde voorwaarden, erkenning verlenen aan instellingen voor toneelkunst, opgericht zoals omschreven in artikel 3 van dit decreet.

Artikel 3

Om voor erkenning in aanmerking te komen, moeten de instellingen voor toneelkunst, zowel kinder- en jeugd-, als volwassenentheater, als volgt zijn georganiseerd :

1. opgericht zijn hetzij door een provinciebestuur, een gemeentebestuur of de Vlaamse Gemeenschapscommissie, hetzij als instelling van openbaar nut of als vereniging zonder winstoogmerk zoals bedoeld in de wet van 27 juni 1921 waarbij aan de verenigingen zonder winstgevend doel en aan de instellingen van openbaar nut rechtspersoonlijkheid wordt verleend ;

2. georganiseerd zijn als beroepstoneelgezelschap ;

3. wat de door openbare besturen opgerichte instellingen voor toneelkunst betreft, beschikken over een commissie van advies, die de initiatiefnemende overheid bijstaat, uit 11 leden is samengesteld en op voorstel van deze overheid door de bevoegde Gemeenschapsminister voor een periode van 6 jaar wordt aangesteld.

De leden van deze commissie worden gekozen onder personen die inzake toneelkunst deskundig zijn, geen politiek mandaat uitoefenen of een overheidsfunctie bekleden die verband houdt met de betrokken instelling en met eerbiediging van de wet van 16 juli 1973 waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt en het overeenstemmende decreet van 28 januari 1974 betreffende het Cultuurpact.

De samenstelling en de bevoegdheid van deze commissie worden bepaald door de hierboven genoemde wet en het hierboven genoemde decreet, inzonderheid door artikelen 3, 8 en 17.

Artikel 4

§ 1. Als instelling voor toneelkunst kunnen voor een periode van vier jaar worden erkend, instellingen die de dramatische kunst beoefenen hoofdzakelijk door middel van het gesproken woord, die opgericht zijn door een provinciebe-

stuur, een gemeentebestuur of de Vlaamse Gemeenschapscommissie en waarvan de werking aan de volgende voorwaarden voldoet :

1° het artistiek beleid op grond van een beleidsnota toevertrouwen aan een directeur die contractueel in dienst is genomen voor de duur van ten minste vier jaar ;

2° met het eigen gezelschap zorgen voor een ruim aanbod aan produkties, met een gezamenlijk minimum van gemiddeld 160 voorstellingen per speelseizoen ;

3° het bewijs leveren dat de provincie en de gemeente waar de instelling is gevestigd, of de Vlaamse Gemeenschapscommissie de verbintenis aangaan een financiële of materiële bijdrage te verlenen waarvan het totale bedrag ten minste gelijk is aan de voor het voorlaatste begrotingsjaar verleende Gemeenschapssubsidie. Behoudens door de Vlaamse Executieve toe te stane afwijkingen valt dit totale subsidiebedrag voor één vierde ten laste van de provincie en voor drie vierde ten laste van de gemeente, respectievelijk de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

§ 2. Als instelling voor toneelkunst kunnen voor een periode van vier jaar worden erkend, instellingen die de dramatische kunst beoefenen hoofdzakelijk door middel van het gesproken woord, die opgericht zijn als instelling van openbaar nut of als vereniging zonder winstoogmerk zoals bedoeld in voornoemde wet van 27 juni 1921, en waarvan de werking aan de volgende voorwaarden voldoet :

1° het artistiek beleid op grond van een beleidsnota toevertrouwen aan een directeur die contractueel in dienst is genomen voor de duur van ten minste vier jaar ;

2° met het eigen gezelschap zorgen voor een ruim aanbod aan produkties, met een gezamenlijk minimum van gemiddeld 100 voorstellingen per speelseizoen.

§ 3. Als instelling voor toneelkunst kunnen op grond van een beleidsnota worden erkend de in § 2 bepaalde instellingen voor toneelkunst waarvan de activiteiten een tijdelijk karakter hebben en kunnen bijdragen tot de ontwikkeling en de spreiding van de toneelkunst en waarvan de werking aan de volgende voorwaarden voldoet :

1° een beroep doen op toneelspelers waarvan ten minste de helft beroepsacteurs ;

2° ten minste 50 voorstellingen in eigen produktie opvoeren.

§ 4. De in de §§ 1, 2 en 3 bepaalde instellingen en de produktieve en creatieve centra die initiatieven op het gebied van de toneelkunst steunen en realisatiemogelijkheden bieden, kunnen als werkplaats worden erkend.

Artikel 5

De Gemeenschapsminister tot wiens bevoegdheid de cultuur behoort, gaat jaarlijks na of de erkende instellingen voor toneelkunst aan de in de artikelen 3 en 4 bepaalde voorwaarden voldoen.

De Vlaamse Executieve bepaalt de modaliteiten van dit onderzoek.

Na onderzoek en op voorstel van de bevoegde Gemeenschapsminister kan de Vlaamse Executieve, de Raad gehoord, de erkenning intrekken.

Artikel 6

§ 1. De bevoegde Gemeenschapsminister kan, de Raad in een met redenen omkleed advies gehoord, tijdelijk de erkenning blijven verlenen in afwijking van de in artikel 4 genoemde voorwaarden.

§ 2. De bevoegde Gemeenschapsminister kan, de Raad in een met redenen omkleed advies gehoord, eveneens afwijken van artikel 4 door middel van schriftelijke overeenkomsten op basis van een beleidsnota waarin de verplichtingen nauwkeurig worden vastgesteld.

Hoofdstuk II

Subsidiëring van de instellingen voor toneelkunst

Artikel 7

§ 1. Op voorstel van de bevoegde Gemeenschapsminister kent de Vlaamse Executieve, de Raad gehoord, jaarlijks aan de erkende instellingen voor toneelkunst en aan de erkende werkplaatsen een toelage toe waarvan hij het bedrag op uiterlijk 15 december aan de betrokken instelling mededeelt. De toelage wordt berekend op basis van een vooraf, volgens de door de bevoegde Gemeenschapsminister uit te vaardigen richtlijnen, ingediende en goedgekeurde begroting, en wordt jaarlijks na afloop van het speelseizoen uitbetaald, na voorlegging van een door een beëdigd accountant opgesteld boekhoudkundig rapport. De toelage moet voor minimaal drie vierde aan de wedden en voor maximaal één vierde aan de werking worden besteed.

Bij de gezelschappen voor kinder- en jeugdtheater worden de subsidies berekend volgens een 3/1 verhoudingssleutel ten opzichte van het volwassenentheater.

§ 2. De beroepsacteurs en artistieke medewerkers van wie de wedden van de Gemeenschapssubsidies worden betaald, mogen per speelseizoen ten hoogste één gastrol vervullen in een andere door de Vlaamse Gemeenschap gesubsidieerde instelling voor toneelkunst en een leeropdracht van maximum zes uren per week vervullen in een Gemeenschaps- of gesubsidieerde onderwijsinstelling.

§ 3. Een Fonds voor de Subsidiëring van de Toneelkunst regelt de uitbetaling van de subsidies en maakt de ontvangst van specifieke inkomsten mogelijk. Voorschotten uit het Fonds worden maandelijks naar rata van één twaalfde van de voor het vorige speelseizoen toegekende bedragen uitbetaald ; het saldo na inlevering van het door een beëdigd accountant opgesteld boekhoudkundig rapport.

De Vlaamse Executieve bepaalt de regelen voor toekenning van de voorschotten met inachtneming van de wetten op de rijkscomptabiliteit.

Artikel 8

Buitengewone subsidies kunnen worden verleend als vergoeding voor opdrachten en bijzondere prestaties of als aanmoediging voor toneelauteurs.

De Vlaamse Executieve bepaalt, de Raad gehoord, de regelen voor het verlenen van die subsidies.

Hoofdstuk III

Oprichting en samenstelling van de Raad van Advies
voor de Toneelkunst

Artikel 9

Er wordt een Raad van Advies voor de Toneelkunst opgericht.

Artikel 10

De Raad bestaat uit een voorzitter, een ondervoorzitter en elf leden, door de Vlaamse Executieve benoemd uit deskundigen op het gebied van de toneelkunst en uit vertegenwoordigers van de directeurs van de instellingen voor toneelkunst, het artistiek personeel, de onderwijsinstellingen voor toneelkunst en de toneelauteurs. Het mandaat duurt vier jaar en is eenmaal hernieuwbaar. De Raad wordt samengesteld met eerbiediging van de wet van 16 juli 1973 waarbij de bescherming van de ideologische en filosofische strekkingen gewaarborgd wordt en het overeenstemmend decreet van 28 januari 1974 betreffende het Cultuurpact.

Artikel 11

De Raad brengt advies uit over alle in dit decreet vermelde aangelegenheden en, op verzoek van de bevoegde Gemeenschapsminister of op eigen initiatief, over alle aangelegenheden die de toneelkunst aanbelangen.

Hoofdstuk IV

Slotbepalingen

Artikel 12

Het decreet van 13 juni 1975 houdende de subsidieregeling voor de Nederlandstalige Toneelkunst wordt opgeheven.

Artikel 13

De bevoegde Gemeenschapsminister kan, de Raad in een met redenen omkleed advies gehoord, voor het speelseizoen in afwijkingen voorzien teneinde de geldende subsidieregeling aan te passen aan de bepalingen van dit decreet.

Artikel 14

Dit decreet treedt in werking op 1 januari volgend op de dag van bekendmaking ervan in het Belgisch Staatsblad.

F. VANDENBROUCKE

L. HANCKE
